

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ

Ἡ ἀναγνώρισις τῆς σημασίας τῆς Θρησκείας ὡς παράγοντος πρωταρχικῆς σπουδαιότητος διὰ τὴν διάπλασιν τῆς νεανικῆς ἡλικίας θεωρεῖται ὡς κάτι τὸ κοινῶς παραδεδεγμένον εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν παράδοσιν τῆς Ἀγγλίας. Βεβαίως ἄνεμοι ποικίλων προελεύσεων καὶ «καινοφανῶν» διδασκαλιῶν ἔπνευσαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ πνέουν καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Ἡ φθοροποιὸς ὁμως ἐπίδρασις τῶν ἀφέθη γενικῶς νὰ δοκιμασθῇ εἰς τὰ μεγάλης κλίμακος ὑλιστικὰ πειράματα ἄλλων ἐθνῶν. Ὁ λαὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἀντιθέτως δὲν φαίνεται διατεθειμένος νὰ διακινδυνεύσῃ τόσον εὐκόλως τοὺς πνευματικούς του θησαυρούς καὶ πιστεύει ὅτι τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα τοῦ δικαίωνουν πλήρως τὴν ἀπόφασίν του αὐτήν.

Τὸν ἀπώτερον ἀκριβῶς σκοπὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς Ἀγγλίαν ἔρχεται νὰ μᾶς διατυπώσῃ εἰς ἓν τελευταῖον ἄρθρον του μία ἀνθεντία: ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης κ. M. L. Jacks (*). Τὸ ἄρθρον φέρει τὸν τίτλον: «Ἡ ἐκπαίδευσις ἀγαθῶν ἀνθρώπων» καὶ ἀναφέρεται εἰς τὰς συγχρόνους ἐπιδιώξεις καὶ τὰ σημερινὰ δεδομένα τῆς ἐκπαιδεύσεως. Κυρίως τονίζει τὴν συνθετικὴν ἀξίαν τῆς διδασκαλίας τεσσάρων διαφορετικῶν μαθημάτων: Γεωγραφίας, Μαθηματικῶν, Τεχνικῶν καὶ Θρησκευτικῶν.

Πρὸς ποῖον σκοπὸν, ἐρωτᾷ, διδάσκονται τὰ μαθήματα αὐτά; Πέραν τῆς εἰδικῆς χρησιμότητος αὐτῶν, ἐκεῖνο πρὸς τὸ ὁποῖον κυρίως ἀποβλέπει ὁ διδάσκαλος εἶναι ἡ «μορφωτικὴ» δύναμις των, ἡ συμβολὴ των εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ. Ἄλλως δὲν θὰ εἶχον θέσιν εἰς τὸ σχολικὸν πρόγραμμα. Διότι «ἀγωγή μέσα εἰς μίαν ἐλευθέραν πνευματικὴν κοινωνίαν εἶ-

ναι κατὰ πρόριστον λόγον ἓνα πνευματικὸν γεγονός». Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ὑπὸ ὅλας τῆς τὰς ἀπόψεις διάκονος τῆς θρησκείας, ἡ ὁποία δὲν εἶναι παρὰ αὐτὴ αὐτὴ ἡ μόρφωσις εἰς τὸν ἀνώτατον δυναμισμὸν τῆς. Διδάσκομεν εἰς ἓνα παιδί Γεωγραφίαν, Μαθηματικά, Τεχνικά καὶ Θρησκευτικά ὄχι διὰ νὰ τὸ ἀναδείξωμεν ἀπλῶς ἓνα μεγαλόπορον ἢ ἔμπειρον λογιστὴν, ἓνα ἐπιτήδειον ξυλουργὸν ἢ τίμιον ἐπίτροπον εἰς τὴν ἐνορίαν του, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν φέρωμεν πλησιέστερα εἰς τὴν ὑψηλὴν ἔννοιαν ὅτι εἶναι «υἱὸς τοῦ Θεοῦ». Αὐτὸς εἶναι ὁ βαθύτερος σκοπός.

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει μέσα του ἓνα κόσμον συναισθημάτων καὶ κλίσεων αἱ ὁποῖαι μεταμορφώνουν τὴν πεζότητα τῆς ἠθικολογίας εἰς ποίησιν τῆς θρησκείας. Σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι νὰ ἀναπτύξῃ τὰς τάσεις αὐτάς· νὰ χρησιμοποιῇ τὰ διάφορα μαθήματα ὡς μέσα πρὸς τὸν μέγalon σκοπὸν καὶ νὰ διανοίγῃ χάριν τοῦ παιδιοῦ τὴν λεωφόρον, ἡ ὁποία θὰ τοῦ προσφέρῃ τὰς καλύτερας εὐκαιρίας διὰ νὰ φθάσῃ εἰς αὐτὸ τὸ τέρας. Ὁ ἀρθρογράφος προχωρεῖ εἰς μίαν ἀνάλυσιν τῶν τάσεων, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται εἰς τὴν πρώϊμον ἡλικίαν. Αὐταὶ εἶναι Α) ἡ ἀγάπη τοῦ παιδιοῦ δι' ὠρισμένα πρόσωπα καὶ τόπους. Β) Ἡ λατρεία τῆς δυνάμεως εἰς ὅλας τῆς τὰς ἐκφάνσεις, δηλ. τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ καὶ τῶν συναισθημάτων, τῆς δυνάμεως τῆς ἀληθείας, τῶν γνώσεων καὶ τῆς καλωσύνης. Γ) Ἡ κλίσις πρὸς τὸ ὠραῖον ὄχι μόνον εἰς τὴν ὑλικὴν φύσιν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ὠραῖον τὸ ὁποῖον συνυπάρχει μὲ τὸ ἀληθινὸν καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀγιότητος. Δ) Ἡ τάσις πρὸς τὸ μυστηριώδες, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ὡς μία δυναμικὴ προϋπόθεσις τῆς θρησκευτικότητος τοῦ παιδιοῦ.

Τὰς κλίσεις αὐτάς ἔρχεται νὰ καθοδηγήσῃ ἡ φωτισμένη διδασκαλία τῶν μαθημάτων, πὺν ἀνεφέρθησαν. Τὸ καθένα συμβάλλει μὲ τὸ ἰδικόν του περιεχόμενον εἰς

(*) Εἰς τὸ περιοδικὸν «The Hibbert Journal», No. 194, Ἀπρίλιος 1951, σελ. 235 ἔξ.

τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυνατοτήτων, μὲ τὰς ὁποίας εἶναι προικισμένη ἡ παιδικὴ ψυχὴ. Ὅλα ἐξυπηρετοῦν τὸν μεγάλον σκοπὸν τῆς ἀναπτύξεως μιᾶς ἀρτίας προσωπικότητος, ἐφ' ὅσον εἶναι διαρθρωμένα κατὰ τρόπον ἁρμονικὸν γύρω ἀπὸ τὰς κεντρικὰς ἀληθείας τῆς πίστεως, αἱ ὁποῖαι σταθερῶς μᾶς ὑπενθυμίζουν πέραν τοῦ κόσμου τούτου τὴν κοινωνίαν μὲ τὸ θεῖον καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν θέωσιν...

Μελετῶν κανεὶς τὸ ἄρθρον αὐτὸ αἰσθάνεται τὸν παλμὸν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος πολ-

λάκις κατηύθυνεν τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης αὐτῆς χώρας εἰς ἀξιοσημειώτους ἐπιτεύξεις. Ἐάν, ὅπως λέγεται, ἡ μάχη τοῦ Βατερλώ εἶχε πράγματι κερδηθῆ εἰς τὸ γήπεδον τοῦ Ἡτον, καὶ ἡ μάχη τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν τελευταῖον πόλεμον εἰς τὰς ἀϋλὰς τῶν δημοτικῶν της σχολείων, τὸ βέβαιον εἶναι πὼς ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἐπιβίωσίν της καὶ ὡς συντελεστοῦ εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν συνεχίζεται καὶ σήμερον εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Καϊμπριτς Μάϊος 1951.

Γ. Ρ.